

מיומנויות השיח היחסי הייעוצי המסייע תש"פא

Becoming a Counselor: Skills of inter-personally communication

המרצה : פרופ' סמדר בן אשר

היקף: 4 ש"ש שנה: א'

מטרת הקורס

מטרת הקורס לאפשר למשתתפים בו להכיר את החומר התיאורטי העוסק באינטראקציות המתהוות בראיון הטיפולי. במוקד הקורס יעמוד ניהול המפגש הייעוצי טיפולי בהתאם לגישה ההומאנית וגישות טיפוליות שונות. הלומדים בקורס יפעלו לרכישת מיומנויות בסיסיות של ראיון ייעוצי תוך מודעות לתהליכים אישיים ובין אישיים.

נושאי הקורס יכללו הכרה וזיהוי מטרות מקדימות למפגש הטיפולי, הבנת מערך ההטיות, תהליך הכרות וקשר, מודלים של תקשורת חוסמת ופותרת, סוגי שאלות, מיקוד והבנת הכאב המתמשך של הנועץ ובניה משותפת של דרכי סיוע. כמו כן ייבחנו זיהוי והבהרת תכני השיח (הגלויים והסמויים), משמעות שפת הגוף, "הקוד האישי", הצבת מטרות יעד והגמשתן בתוך השיח, משוב, רפריימינג, ותהליכי פרידה והערכה. הקורס יכלול גם את התמודדות היועצות עם מפגשים מרחוק כתוצאה מנגיף הקורונה והדרכים לקיים אינטראקציות בין אישיות אפקטיביות תוך שמירת מרחק או בדרך מקוונת.

מהלך הקורס

הקורס יכלול שיעורים בכיתה והתנסות סדנאית בראיונות עם נועצים. הלמידה המתוכננת תתבצע באופן היברידי בשל הריחוק הנדרש בשל מגפת הקורונה כאשר בשיעורים יהיו סינכרוניים עד שתתאפשר למידה בחדר לימוד משותף לכל הסטודנטיות ולשהות במעבדה. מאחר והלמידה המשמעותית ביותר נעשית דרך התנסות הלכה למעשה בפועל, נקווה שיתאפשר לקיים חלק מהקורס בתוך מעבדה התנסותית בעזרת חלון חד כיווני וציוד וידיאו מתעד. בקורס יינתן דגש רב לפיתוח וצמיחה אישית תוך מודעות לחלקים האישיים של הלומדים שאותם הם מביאים למפגש.

חובות הלומדים

1. נוכחות קבועה. אין להעדר מאף שיעור מעבדה התנסותית.
2. השתתפות פעילה בסדנאות הגשת תרגילים ועבודות.
3. קריאה שוטפת במהלך הקורס והשתתפות בדיונים בכיתה.

דרכי הערכה

במהלך השנה ידרשו הסטודנטים להגיש 3 עבודות (33% בשקלול ציון לכל עבודה) ובנוסף יינתנו תרגילים ללא ציון. להלן פירוט כל המטלות בקורס:

1. צפייה בסרט פאטש אדמס על גווניה של האמפטיה דרך פרספקטיבה אישית גרף חיים, וניתוח זיכרונות מוקדמים (ללא ציון).
2. סיפור החיים – רפלקציה נרטיבית: ראיון, ניתוח מנגנוני ברירה ו EP הגשה ראשונה סמסטר א'. סגנון יצירת נרטיב ורפלקציה על רפלקציה- סמסטר ב'. העבודה אישית

3. ניתוח שני ראיונות ייעוציים (מתוך ארבע) שצולמו ותועדו במהלך השיעורים בקורס במעבדה ההתנסותית. ניתוח הראיון יכלול הבנת תהליכים, תכנים ומיומנויות. הלומדים ידרשו לעגן את ההתנסות בידע תיאורטי. העבודות יכתבו במשותף על ידי זוגות אך החלק האחרון בהם יכלול היבטים רפלקטיביים אישיים והוא יוערך בנפרד לכל לומד. העבודה בזוגות.

ביבליוגרפיה

פריטי החובה מסומנים בכוכבית

1. אלקלעי, ש', טיך-פייר, נ'. (2020) תאוריית ההתקשרות וחשיבותה בעבודת היועץ החינוכי. בתוך, בולס, ח' קניאל, ש', ושלו ר' (2020) (עורכים), מתיאוריה ליישום: פרקים נבחרים ליועצים חינוכיים. תל אביב: רסלינג עמ' 362-386
2. בנימין, א' (1990). **הראיון המסייע**. תל אביב: ספרית פועלים
3. * בנבנישתי, ר' (1984). **האזנה ודיבוב בראיון**. ירושלים: אקדמון
4. בן אשר, ס'. (2020) ייעוץ חינוכי מותאם לאבל רגיש תרבות. בתוך, בולס, ח' קניאל, ש', ושלו ר' (2020) (עורכים), מתיאוריה ליישום: פרקים נבחרים ליועצים חינוכיים. תל אביב: רסלינג עמ' 43-70
5. בר-אל, צ' (2003). ייעוץ פרטני קצר מועד ממוקד פתרון. בתוך ר' לזובסקי וצ' בר-אל (עורכות), **מסע של תקווה**. אבן יהודה: רכס.
6. גודר, א' (2007). אמפתיה, איכפתיות והאתיקה הפסיכואנליטית. **שיחות**, כא (3), יוני, 304-309.
7. * גרין, ד' (2002). כללי היסוד של הפסיכותרפיה בחיי יומיום נפש, **רבעון לפסיכולוגיה וטיפול**, 11, 51-77.
8. * הדר, א' (2001). **השיח הטיפולי**, הסדרה הפסיכולוגית. תל אביב: דביר.
9. * המנחם, א' (1998). זיכרונות מוקדמים. בתוך: ר' לזובסקי ושי' פלדמן (עורכות), **מרחב ונחלה בייעוץ חינוכי** (260-229). בית ברל.
10. המנחם, א' (2009). זיכרונות ילדות מוקדמים, בין זיכרון אישי לנרטיב חברתי. מקבץ, כתב עת לטיפול קבוצתי, 14 (1) 67-88.
11. טייכמן, י' ובר-אל, צ' (2004). הייעוץ הפרטני במסגרת בית הספר. בתוך ר' ארהרד וא' קלינגמן (עורכים), **ייעוץ בבית ספר בחברה משתנה**. תל-אביב: רמות
12. כהן, י. (1973). **יסודות הראיון הטיפולי**. תל אביב: צ'ריקוב.
13. * כץ, ר"ל (תשל"ו). האמפתיה – מהותה ושימושיה. בתוך ר' הרושבסקי (עורכת), **הייעוץ בחינוך-עקרונות וגישות**. ירושלים: בית-הספר לחינוך, האוניברסיטה העברית
14. עומר, ח. (1997). הסיפור האמפטי. **שיחות**, יב(1), 13-20.

15. סיני, מ' (2020) תפקידם של יועצים חינוכיים בקידום תהליכי הבניית זהות. בתוך, בולס, ח' קניאל, ש', ושלו ר' (2020) (עורכים),. מתיאוריה ליישום: פרקים נבחרים ליועצים חינוכיים. תל אביב: רסלינג עמ' 269-294.
16. *ספקטור-מרזל, ג. (2008). הסיפור של הזהות או הזהות של הסיפור. שבילי מחקר, 15, 18-26. תל אביב: מכון מופ"ת.
17. * ספקטור-מרזל, ג. (2012). הספור אינו כל הסיפור: תעודת הזהות הנרטיבית. מגמות, מ"ח(2), 227-250.
18. *קלנר, נ' (2001). השאלה ככלי התערבות טיפולי. **שיחות**, טו (2), 103-94.
19. קלנר, נ' (2000). החוזה הטיפולי בפסיכולוגיה פסיכואנליטית. **שיחות**, יד (2), 93-106.
20. קניאל, ש. (2003) פעולות התודעה: היסודות לחינוך לחשיבה. תל אביב: רמות, 179-197
21. *רבינוביץ, מ' קסן, ל' (1995). כדור דינאמי במישחק של מראות: המטאפורה בטיפול. **שיחות**, י (1), 20-27.
22. Eggert, M. (1996). *Perfect Counselind*, London: random House
23. *Gibb, J. R., Defensive Communication. *The Journal of Communication*, 1961, 11 (3), 141-148
24. Hill, C. & O'Brien, K. (1999). *Helping Skills*. Washington, DC: APA
25. *Morgan, A. (2000) What is narrative theory? Dulwich Centre Publicatins ' Adelaide, South Australia Chapter 15-10,
26. Keats, D. (1993). *Skilled interviewing*. Hawthorne: Acer
27. Laungani, P. (2002). The counseling interview: First impressions. *Counseling Psychology Quarterly*, 15 (1), 107-113
28. Ribeiro, A. P., Bento, T., Gonçalves, M. M., & Salgado, J. (2010). Commentary: Self-narrative reconstruction in psychotherapy: Looking at different levels of narrative development. *Culture & Psychology*, 16(2), 195-212
29. Spector-Mersel, G. Ben-Asher, S., (2018) Styles of narrative selection in crafting life stories. *Qualitative Research in Psychology*. pp 1-22 <https://doi.org/10.1080/14780887.2018.1545064>
30. Sniderman ,PR, Bulmash, J., Nelson, DL, Quick, JC (2010) Managing Organizational Behaviour in Canada. (2nd edition). Nelson Education 73- 77, 160-166.
31. *Sullivan, H. S. (1970). *The Psychiatric Interview*. W.W. Norton & Company New

32. Weissman, M., Markowitz, J., & Klerman, G. L. (2007). Clinician's quick guide to interpersonal psychotherapy. New York: Oxford University Press

מאמרים הקשורים בהתמודדות עם הקורונה :

אלרון, מ'. אבן ש' (2020) החוסן הלאומי בישראל בצל הקורונה : משמעויות מסקר הלמ"ס מבט על, המכון למחקרי ביטחון לאומי גיליון 8131 , 13 במאי 2020

<https://www.inss.org.il/he/publication/coronavirus-survey/>

טמיר א' (עורך) (2020) בריאות הנפש לאחר משבר הקורונה, מחקרים, סטטיסטיקה והמלצות

<https://www.tipulpsychology.co.il/articles/mental-health-after-covid-19.html>

(2020) הכל על טפול מרחוק, פסיכולוגיה עברית סידרת מאמרים

<https://www.hebpsy.net/page.asp?id=95>

הערה : צפויים להתפרסם מאמרים רבים בנושא במהלך 2021. ההמלצות הקריאה יעודכנו בהמשך.